

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMO NR. XIII-2166 86 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-28

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. vasario 5 d. sprendimą Nr. SV-S-42 „Dėl įstatymo projekto išvadų“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 86 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-28 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-28) tikslui išsaugoti unikalų Žuvinto biosferos rezervatą, bet nepritarti pasirinktoms teisinio reguliavimo priemonėms dėl šių priežasčių:

1. Įstatymo projekte Nr. XIVP-28 siūloma uždrausti žvejybą ir medžioklę biosferos rezervatų ekologinės apsaugos, ūkinės veiklos ir kito funkcinio prioriteto zonose. Tokia formuluotė Įstatymo projekte Nr. XIVP-28 reikštų absoliutų medžioklės ir žvejybos, įskaitant mėgėjų, uždraudimą aukščiau išvardintose biosferos rezervatų funkcinio prioriteto zonose, kurios saugomų vertybių požiūriu nėra pačios jautriausios ir vertingiausios, jose vyksta gana įprastas žemės naudojimas, laikantis nedidelių ūkinės veiklos apribojimų. Siūlomas reguliavimas ekologinės apsaugos, ūkinės veiklos ir kito funkcinio prioriteto zonose būtų nepagrįstai griežtesnis už medžioklės ir žvejybos reguliavimą gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose, kurie kompleksinėse saugomose teritorijose (valstybiniuose parkuose ir biosferos rezervatuose) išskiriami kaip konservacinio funkcinio prioriteto zonos, skirtos vertingiausioms teritorijoms išsaugoti. Pažymėtina, kad Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas skirtinga apimtimi riboja medžioklę ir žvejybą, taip pat lankymąsi kai kurių rūšių gamtiniuose draustiniuose (pavyzdžiui, ornitologiniuose, telmologiniuose, botaniniuose-zoologiniuose draustiniuose ir pan.). Tokie apribojimai įstatyme nustatyti atsižvelgiant į atitinkamos rūšies draustinių steigimo tikslus ir saugomų vertybių poreikius.

2. Žuvinto biosferos rezervatas yra vienintelė tokio tipo saugoma teritorija Lietuvoje, kurio vienas iš pagrindinių steigimo tikslų – išsaugoti vandens paukščių perėjimo ir apsistojimo migracijų metu vietas, miškų, pelkių ir pievų paukščius ir jų buveines. Viena iš pagrindinių grėsmių biosferos rezervate perintiems ir migruojantiems paukščiams yra didelė plėšrūnų (lapių, mangutų, paprastųjų meškėnų, kanadinių audinių ir kt.) gausa. Ateityje grėsmę šioje teritorijoje saugomiems tetervinams, griežlėms ir kitoms ant žemės perinčioms paukščių rūšims gali kelti ir padidėjusi šernų populiacija. Todėl Įstatymo projektu Nr. XIVP-28 siūlomas medžioklės uždraudimas lemtų laukinių plėšrūnų ir šernų pagausėjimą, todėl sukeltų saugomų rūšių populiacijų trikdymą ar net rūšių išnykimą vietiniu mastu. Pažymėtina, kad Žuvinto biosferos rezervato nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1817 „Dėl Žuvinto biosferos rezervato įsteigimo, Žuvinto biosferos rezervato nuostatų patvirtinimo“, 13 punkte numatyta viena iš skatinamų veiklų visoje biosferos rezervato teritorijoje – reguliuoti *invazinių rūšių, lapių, kranklių ir pilkųjų varnų gausą*. Taip pat kiltų problemų, susijusių su medžiojamųjų gyvūnų daromos žalos žemės ūkio pasėliams, ūkiniams gyvūnams, miškui ir hidrotechnikos įrenginiams atlyginimu žemės sklypų savininkams, valdytojams ar naudotojams. Tokiai žalai atlyginti reikėtų didesnių valstybės finansinių išteklių. Uždraudus medžioklę nebeliks medžioklės plotų naudotojo, kuris pagal Lietuvos

Respublikos medžioklės įstatymą yra atsakingas už medžiojamųjų gyvūnų gausos reguliavimą ir turi pareigą atlyginti medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą, todėl visa žalos atlyginimo našta tektų valstybei. Taip pat plėšrūnų, bebrų ir šernų gausos reguliavimo organizavimo sąnaudos atitektų valstybei (dabar tai daro medžioklės plotų naudotojas), todėl tai nelaikytina racionaliu sprendimu, vertinant siūlomų priemonių naudą ir galimas neigiamas pasekmes.

Pažymėtina, kad Žuvinto biosferos rezervato ekologinės apsaugos, ūkinės veiklos ir kito funkcinio prioriteto zonose nėra svarbių gamtinių požūrių vandens telkinių, kuriems keltų grėsmę mėgėjų žvejyba.

3. Įstatymo projektu Nr. XIVP-28 siūloma panaikinti išimtį (galimybę) važiuoti ne keliais ar įrengtomis trasomis savaeigėmis motorinėmis transporto priemonėmis biosferos rezervatų ekologinės apsaugos, ūkinės veiklos ir kito funkcinio prioriteto zonose, kai šias priemones naudoja asmenys savo žemėje arba turėdami kitų žemės savininkų ir valdytojų sutikimą jų valdomoje žemėje verslinės žvejybos ar medžioklės darbams. Toks siūlymas vertintinas kaip nepagrįstas, kadangi nėra objektyvių priežasčių teigti, kad būtent medžioklės ir žvejybos tikslais naudojamos savaeigės transporto priemonės daro reikšmingą neigiamą poveikį gamtai. Verslinės žvejybos vidaus vandenyse, įskaitant bendrąja daline nuosavybės teise priklausančius valstybei ir ūkio subjektams vandens telkinius, išskyrus privačius vidaus vandenų telkinius ir akvakultūros tvenkinius, tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-267 „Dėl Verslinės žvejybos vidaus vandenyse, įskaitant bendrąja daline nuosavybės teise priklausančius valstybei ir ūkio subjektams vandens telkinius, išskyrus privačius vidaus vandenų telkinius ir akvakultūros tvenkinius, tvarkos aprašo patvirtinimo“, 31 punkte numatyta, kad *saugomų teritorijų vandens telkiniuose žvejojama pagal teisės aktų, reglamentuojančių veiklą saugomoje teritorijoje, reikalavimus*. Pažymėtina, kad teisės aktai, reglamentuojantys veiklą Žuvinto biosferos rezervate, verslinės žvejybos nenumato ir verslinės žvejybos limitai biosferos rezervate nenustatyti.

4. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekto Nr. XIVP-28 aiškinamajame rašte nurodyti tikslai nebeatitinka realios situacijos, nes su medžioklės ir žvejybos biosferos rezervate reguliavimu susiję poįstatyminiai teisės aktai Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės iniciatyva buvo peržiūrėti ir patikslinti, kad būtų sudarytos sąlygos užtikrinti tinkamą biosferos rezervate saugomų vertybių apsaugą ir ekologinę pusiausvyrą. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. D1-827 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymo Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeistos Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklės, uždraudžiant visoje biosferos rezervato teritorijoje medžioti vandens ir pelkių paukščius, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. gruodžio 30 d. nutarimu Nr. 1468 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimo Nr. 1817 „Dėl Žuvinto biosferos rezervato įsteigimo, Žuvinto biosferos rezervato nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeisti Žuvinto biosferos rezervato nuostatai, pripažįstant netekusiomis galios nuostatas, susijusias su žvejyba. Atsižvelgiant į tai, atitinkamai aplinkos ministro 2020 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-847 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. sausio 4 d. įsakymo Nr. D1-14 „Dėl Mėgėjų žvejybos vidaus vandenyse taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeistos Mėgėjų žvejybos vidaus vandenyse taisyklės (uždrausta žvejyba Žuvinto ežere; Žaltyčio ežere leista žvejoti tik nuo ledo ir biosferos rezervato planavimo schemoje (tvarkymo plane) nustatytose vietose), aplinkos ministro 2020 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-845 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. gruodžio 31 d. įsakymo Nr. D1-1128 „Dėl Limituotos žvejybos vidaus vandenyse organizavimo ir vykdymo, limituotos žvejybos reguliavimo priemonių ir sąlygų nustatymo, paskelbimo ir atšaukimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeistas Limituotos žvejybos vidaus vandenyse organizavimo ir vykdymo, limituotos žvejybos reguliavimo priemonių ir sąlygų nustatymo, paskelbimo ir atšaukimo tvarkos aprašas (panaikintos limituotos žvejybos reguliavimo priemonės ir sąlygos Žuvinto ežere, suderinant su Mėgėjų žvejybos vidaus vandenyse taisyklių nuostata, kad žvejoti Žuvinto ežere draudžiama), aplinkos ministro 2020 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-846

„Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. sausio 4 d. įsakymo Nr. D1-12 „Dėl Mėgėjų žvejybos leidimų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeistas Mėgėjų žvejybos leidimų išdavimo tvarkos aprašas (panaikinta nuostata, įpareigojanti Žuvinto biosferos rezervato direkciją išduoti leidimus žvejoti Žuvinto ežere), aplinkos ministro 2020 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-848 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. balandžio 8 d. įsakymo Nr. D1-337 „Dėl Vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikro tipo plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeistas Vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikro tipo plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašas (sugriežtintas plaukiojimo priemonių naudojimas Žuvinto biosferos rezervato Žaltyčio ir Amalvo botaniniuose–zoologiniuose draustiniuose esančiuose ežeruose: Žaltyčio ežere uždraustas plaukiojimas bet kokiomis plaukiojimo priemonėmis, o Amalvo ežere – leidžiamas plaukiojimas tik nesavaeigėmis plaukiojimo priemonėmis ir tik nuo liepos 15 d. iki kovo 1 d.). Todėl Įstatymo projekte Nr. XIVP-28 pateikti siūlymai biosferos rezervatų ekologinės apsaugos, ūkinės veiklos ir kito funkcinio prioriteto zonose uždrausti medžioklę ir žvejybą, panaikinti galimybę važiuoti ne keliais ar įrengtomis trasomis savaeigėmis motorinėmis transporto priemonėmis medžioklės ir verslinės žvejybos tikslais yra nebeaktualūs ir pertekliniai, gali lemti neproporcingų ir nebūtinų gamtos saugos tikslams pasiekti veiklos apribojimų nustatymą.

5. Vykdamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, nuostatas („6.4.3. siekiant apsaugoti natūralias buveines, saugomas rūšis ir jų buveines, vandens telkinius ir jų pakrantes nuo sunaikinimo vykdant ūkinę veiklą, įstatymais įtvirtinti tokių veiklų draudimus bei kompensacijas žemės savininkams, taip pat numatyti laisvesnį kai kurių gamtinių teritorijų lankymą ir privačiomis saugojimo iniciatyvomis paremtų saugomų teritorijų nustatymą (pakeisti Saugomų teritorijų įstatymą ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą“), šiuo metu atsižvelgiant į veiklą, įskaitant medžioklę, keliamas grėsmės saugomoms vertybėms, atliekama kompleksinė įstatymais įtvirtintų ūkinės veiklos apribojimų saugomose teritorijose, įskaitant biosferos rezervatus, peržiūra. Ją atlikus bus parengti Saugomų teritorijų įstatymo, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo, prireikus ir kitų įstatymų pakeitimų projektai, kuriuos Seimui planuojama pateikti 2022 m. pavasarį. Pažymėtina, kad esminius su medžiokle susijusius veiklos apribojimus saugomose teritorijose bus siūloma nustatyti Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme, kad būtų išvengta dažno teisinio reguliavimo medžioklės srityje keitimo Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėmis, tvirtinamomis aplinkos ministro.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras